

โครงการก่อสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย

สถานที่ตั้ง

256 ไร่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ความเป็นมา

วันที่ 10 กรกฎาคม 2534

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริ ณ วังไกลกังวล ให้การก่อสร้างโครงการพระราชานุสาวรีย์ฯ มีการใช้น้ำที่เก็บในสระเก็บน้ำจำนวนมากเพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งของราษฎร ที่มีพื้นที่อยู่รอบบริเวณพระราชานุสาวรีย์ฯ

วันที่ 24 ตุลาคม 2538

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปล่อยน้ำเข้าพื้นที่ของพระราชานุสาวรีย์ฯ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรที่ถูกลูกน้ำท่วม และเพื่อเป็นการเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้งอีกทางหนึ่งด้วย และนำที่ได้เก็บกักไว้ในสระ เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวพระราชดำริด้านการเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง โดยส่งเสริมอาชีพเสริมแก่ราษฎร 4 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวนาปรัง โครงการปลูกพืชอายุสั้นและไม้ผล โครงการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลา และโครงการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน

วันที่ 13 พฤศจิกายน 2538

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาปรับปรุงบริเวณพื้นที่โครงการให้สามารถเก็บน้ำได้มากขึ้นเป็น 200 ไร่ เหลือเป็นพื้นที่พระราชานุสาวรีย์ไว้ 50 ไร่ และยกระดับถนนในพื้นที่ขึ้นด้วย

วันที่ 4 ธันวาคม 2538

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัสกับบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สรุปลงความได้ว่า

...ในที่สุด ปีนี้น้ำก็ท่วมและเกิดระลอกขึ้นมาได้ว่ามีโครงการนี้อยู่...จึงให้คนไปถ่ายรูป มีหลายฝ่ายทั้งทางภาคพื้นดิน ทั้งทางอากาศ ในรูปได้เห็นว่ามีการสูบน้ำ ปลายหนึ่งของท่อจุ่มอยู่ในสระ และดูดน้ำออกจากสระ น้ำในสระนั้นมีระดับวัดได้ 3 เมตร 50 เซนติเมตร แต่เมื่อดูแล้วข้างนอก น้ำขึ้นสูงไปมากกว่านั้น จึงบอกให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งหยุดสูบน้ำออกไปและถ้าอย่างไรให้เปิดประตูน้ำที่เป็นท่อ และช่องที่เปิดน้ำให้เข้าออกได้ ให้น้ำเข้ามา น้ำก็ค่อยๆ เข้ามาเรื่อยๆ น้ำจึงขึ้นมาหน่อย แต่ว่าเข้ามาช้ำมาก... ก็เลยบอกว่า ให้ฟันคั้นให้ใช้รถตกที่เขาเรียกว่าแบ็คโฮตกคั้นที่กั้นน้ำนั้นให้น้ำเข้ามา...และในเวลาเดียวกันก็วัดระดับน้ำ ปรากฏว่าระดับน้ำทางด้านตะวันออกคือ น้ำที่มาจากแม่น้ำป่าสักสูงกว่าด้านที่มาจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 20 เซนติเมตร ความรู้นี้ ไม่มีใครเคยรู้ว่า น้ำที่อยู่ในทุ่งด้านป่าสักมีความสูงกว่าแม่น้ำเจ้าพระยา และความรู้นี้ ทำให้เจ้าหน้าที่ รวมทั้งกรมชลประทานเกิดความรู้ว่า น้ำท่วมกรุงเทพฯ มาจากไหน และไปไหน...

...ก็บอกให้ทำต่อไปจนกระทั่งน้ำข้างนอกกับน้ำข้างในเท่ากัน และวัดดูโดยต่อจากมาตรวัดน้ำ ซึ่งที่แรกสูง 4 เมตร ต่อขึ้นมา 5 เมตร ก็ท่วม 5 เมตร จนกระทั่งขึ้นมาถึง 5 เมตร 70 เซนติเมตร เป็นอันว่าน้ำที่เข้ามาในบริเวณนั้นจากเดิม 3 เมตร 50 เซนติเมตร ขึ้นมาเป็น 5 เมตร 70 เซนติเมตร และน้ำในสระนั้นแทนที่จะมีประมาณห้าแสน ก็ขึ้นมาเกือบสองล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อถึงขนาดนั้นแล้ว จึงสั่งให้ปิดได้ ให้ปิดเพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ข้างใน ...ทำให้ราษฎรเห็นว่าอนุสาวรีย์นี้ทำประโยชน์ และสมเด็จพระสุริโยทัย นี้เป็นวีรสตรีในอดีตกลับมาเป็นวีรสตรีในปัจจุบันด้วย ฉะนั้นโครงการนี้ก็ได้ผลเต็มที่...

...ทฤษฎีใหม่นี้มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลน ในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น ในยามที่มีอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัวได้เร็ว โดยไม่ต้องให้ทางราชการไปช่วยมากเกินไปทำให้ประชาชนมีโอกาสพึ่งตนเองได้อย่างดี ฉะนั้นจึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่...

วันที่ 23 มกราคม 2539

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย เพื่อทรงเยี่ยมเกษตรกร และทอดพระเนตรความก้าวหน้าในการดำเนินงานการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่รอบพระราชานุสาวรีย์ ในการนี้ ทรงเปิดคันบังคับน้ำ เพื่อปล่อยน้ำเข้าสู่ท่อส่งน้ำที่ 2 เพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรของราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบ และทรงมีพระราชดำริในเรื่องต่างๆกับคณะทำงานเฉพาะกิจด้านการแก้ไขปัญหาหน้าท่วม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาหน้าท่วมและการประกอบอาชีพของราษฎร โดยพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการพิจารณานำทฤษฎีใหม่มาใช้งานโดยให้ขุดสระน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำในเขตโครงการและบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำในฤดูฝน และพิจารณาเพิ่มระดับเก็บกักรวมทั้งให้ขุดลอกสระเก็บน้ำให้ลึกลงไปตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มปริมาณความจุให้สระเก็บน้ำ

วันที่ 14 พฤษภาคม 2539

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ไปยังพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย เพื่อทรงเกี่ยวข้าวในนาซึ่งเป็นโครงการส่งเสริมอาชีพปลูกข้าวนาปรัง และพระราชทานข้าวที่ทรงเกี่ยวเพื่อไปใช้ในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ในการนี้ทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทาน กรมโยธาธิการ และกรมพัฒนาที่ดิน ปรับปรุงสระเก็บน้ำพระราชานุสาวรีย์ฯ โดยขุดดินกันสระให้มีความลึกโดยเฉลี่ยอีกประมาณ 1 เมตร เพื่อกักเก็บน้ำให้มากกว่าเดิม ดินที่ขุดได้ส่วนหนึ่งให้นำไปทำทางสัญจรด้านทิศเหนือขนานไปกับคันกันน้ำ ให้ประชาชนใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างถนนริมแม่น้ำกับถนนสายใหญ่ ดินอีกส่วนหนึ่งให้นำไปทำถนนเสริมคันกันน้ำเดิมให้สูงถึงระดับ 6.20 เมตร (รทก.) หากมีน้ำไหลหลากมากเหมือนปี 2538 จะได้ระบายน้ำเข้ามาในสระเก็บน้ำ น้ำจะได้ไม่ท่วมหลังคันกันน้ำ ซึ่งจะทำให้มีน้ำเก็บกักไว้ใช้ในฤดูแล้งเพิ่มมากขึ้น

2. การดำเนินงานสนองพระราชดำริ หน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมกันสนองพระราชดำริ ดังนี้ ปี 2540-2541

2.1 ดำเนินการขุดลอกสระเก็บน้ำให้สามารถกักเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 1,080,000 ลบ.ม. เป็น 1,200,000 ลบ.ม

2.2 กรมป่าไม้ ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ปลูกต้นไม้เพื่อการใช้สอย เช่น ไม้สีสุก ยูคาลิปตัส เพื่อใช้เผาถ่าน และปลูกแฝก 3 แถวรอบสระเก็บน้ำ

2.3 กรมชลประทาน จัดทำบ่อเล็กในสระใหญ่พร้อมติดตั้งระบบสูบน้ำ เพื่อให้สามารถส่งน้ำออกจากสระให้ได้มากที่สุด พร้อมดำเนินการปรับปรุงระบบสูบน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสระเก็บน้ำ

2.4 การไฟฟ้าได้ทำการปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายใน และระบบไฟฟ้าของระบบสูบน้ำ

2.5 จัดทำถนนเชื่อมระหว่างคันคลองชลประทานกับถนนสายบางปะอิน-บางปะหัน เพื่อให้ราษฎรใช้สัญจรไปมา (ที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาเป็นผู้จัดซื้อ)

การส่งเสริมอาชีพให้กับราษฎร

- 1) ส่งเสริมการทำนาปรัง พื้นที่ 504 ไร่
- 2) ส่งเสริมการปลูกไม้ผล(มะม่วง, กล้วย, ทุเรียน, ขนุน) 33 ราย
- 3) ส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นเพื่อลดความเสี่ยงหากเกิดน้ำท่วม
- 4) ส่งเสริมการปลูกผัก 9 ราย
- 5) ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลายี่สก, ปลาตะเพียน) 18 ราย
- 6) ส่งเสริมด้านปศุสัตว์ (ไก่, เป็ด, สุกร) 30 ราย

การขยายผลทฤษฎีใหม่ ทำการคัดเลือกเกษตรกร 1 ราย ซึ่งอยู่บริเวณโครงการ ได้แก่ นายทองดี นิลมงคล ซึ่งต้องการทำตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ของตนเอง

3. ลักษณะของโครงการ

โครงการพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย มีพื้นที่โดยรวมทั้งสิ้นประมาณ 256 ไร่ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย สวนสาธารณะ และอื่นๆ มีพื้นที่ประมาณ 56 ไร่ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- องค์พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัยทรงช้าง ประดิษฐานบนเกาะเนินดิน พื้นที่ประมาณ 24 ไร่

- อาคารประกอบอื่นๆในบริเวณ เช่น อาคารจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตรและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนแสดงแผนผังบริเวณ และอาคารบำรุงรักษา ระบายน้ำและบ้านพักเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ 2 พื้นที่สระเก็บน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้ง และรองรับน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก

- พื้นที่ผิวน้ำที่ระดับเก็บกัก 158 ไร่

- ปริมาณความจุที่ระดับเก็บกัก	1,209,000	ลูกบาศก์เมตร
- ระดับคั่นกั้นน้ำ	+ 6.20	เมตร (รทก.)
- ระดับเก็บกักปกติ	+ 4.50	เมตร (รทก.)
- ระดับเก็บกักสูงสุด	+ 5.760	เมตร (รทก.)
(ในปี 2538 เกิดปัญหาอุทกภัยสามารถกักเก็บน้ำได้ 1,583,040 ลูกบาศก์เมตร)		
- ปริมาณน้ำเก็บกักที่สามารถ	500,000	ลูกบาศก์เมตร นำมาใช้ประโยชน์

โดยวิธีการธรรมชาติ

4. พื้นที่รับประโยชน์ สามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่การเกษตร (นาปรัง) ได้ 504 ไร่ จำนวน 2 ครั้งต่อปี และช่วยให้ราษฎรสามารถทำการเกษตรอื่นๆได้ตลอดฤดูกาล